

בעזרה"ת

יום חמישי לסדר ובחרת בחיים למען תחי' אתה וזרעך (נצבים) כ"ו אלול תשפ"ב

המשך בענין לולבי שביעית

לולבים הבאים משדות שלא נעשו בהם מלאכות האסורות בשביעית, אבל בעליהם מחללים

שביעית בשדות אחרות, אין יוצאין בהם ידי חובתן אף בדיעבד (שו"ת מנחם משיב)

בשו"ת מנחם משיב (יורה דעה סימן ע"ט) להגה"צ בקש"ת רבי משה מנחם מירנויער זצ"ל דומ"ץ סאטמאר מאנמריאל כתב וז"ל,

בנידון הלולבים הבאים לחוץ לארץ מארץ ישראל בשנת השמיטה, שגדלים בשדות שבעליהם עובדים את שדותיהם בשביעית, ועושים בהם מלאכות האסורות רח"ל, אלא שיש ביניהם שדות שלא נעבדו בשביעית, ומן הלולבים שגדלו בשדות האלו שלא נעבדו מביאים לחוץ לארץ לצורך מצות ד' מינים, וכתבתי שאף על פי כן אסור ליקח מהם לולבים אף שנגדלו מאותן השדות שלא נעבדו, על פי פסקו של הרמב"ם ז"ל (פ"ח מהל' שמיטה ויובל הל' י"ד) דחשוד על השביעית אין לוקחין ממנו כל דבר שיש עליו זיקת שביעית, ואין לוקחין ממנו פשתן אפילו סרוק וכו', ע"כ, הרי שיש איסור לקנות מחשוד על השביעית כל דבר שיש בה זיקת שביעית, ולולב יש בו משום זיקת שביעית, ואם כן אסור לקנות הנהו לולבים, אף אם הם בודאי מן השדות שלא נעבדו בשביעית, ומשום איסור ליקח מן החשוד דבר שיש בה זיקת שביעית.

ואחר שהאריך לבאר הלכה זו כתב וז"ל,

ואם כן נמצא דלפי מה שנתבאר בס"ד דהנהו לולבים הנלקחים מהשדות שבעליהם עושים מלאכה בשביעית אף על פי שלא נעשה בהם שום מלאכה בשביעית, אפילו הכי יש איסור ליקחם מהם, דמיקרי דבר שיש בו זיקת שביעית, ובארנו נמי דבנידון שאלתינו שיש בזה צורך להרבים וע"י שקונים הלולבים אלו מן הלוקחים מהחשודים, נגרם שיקנה הלוקח עוד מן החשוד. יש לומר דשייך לקנוס אותו גם לאחר שכבר לוקחו מן החשוד, שיהא נאסר הלולב אף בדיעבד, א"כ צע"ג אם בכחאי גוונא יש בלולבים אלו דין ממון, כיון שהם נאסרים בדיעבד, וכבר נתבאר דכלולב בעינן נמי שיהא לו דין ממון, ואם אין בהם דין ממון פסולה, ואין יוצאין בהן ידי חובתן אף בדיעבד, עכ"ל בשו"ת מנחם משיב.

*

לולבים שבעליהן הם שומרי שביעית כהלכתו, יש להחמיר שלא לקנותם (שו"ת מנחם משיב).

בשו"ת מנחם משיב שם כתב וז"ל,

והנה ראיתי התשובה שכתב רמ"מ בנידון הלולבים מארץ ישראל, ובארת מחלוקת הראשונים אם יש קדושת שביעית בלולבים, והאמת שמשום טעם זה לחוד יש להחמיר שלא לקנותם, דלדעת הרבה גדולי הראשונים ה"ה רש"י (שם מ' ע"א ד"ה יצאו עצי הסקה), ותוס' (בבא קמא ק"א ע"ב ד"ה והאיכא), ורבינו חננאל (סוכה שם ד"ה ודחי רבא), והריטב"א ז"ל (שם ד"ה ופרקינן), יש קדושת שביעית בלולבים, וא"כ יש בזה חשש איסור משום סחורה בפירות שביעית, ועוד כמה

איסורים התלויים בקדושת שביעית, ולמה לנו לסמוך בחשש איסור דאורייתא על שיטת המקילין. ובשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' קפ"א) כתב דהמקילין יש להם עמוד ברזל לסמוך, והמחמיר יחמיר לעצמו, וברוך יאמר לעומתו, עיי"ש. וכל זה שייך לבני ארץ ישראל שיש להם דוחק בזה, אבל אנו בני חו"ל שיש בעז"ה לולבים ממקומות אחרים, למה לא נחוש להחמיר לצאת ידי כל הדיעות, ואפילו אם על ידי זה לא ימצאו לולבים מהודרים כל כך בשאר הידורים, אין ספק שהידור זה שיהא נקי מחשש איסור, הוא הידור יותר משאר הידורים שכשרים מדינא.

ובתשובה שכתבתי העתקתי דברי החתם סופר ז"ל (שם ל"ו ע"א ד"ה ניקב, דפו"ח דף צ"א) דעיקר הידור המצוה היא קיומו, והיא הודו והדרו, ולכן אע"פ שכמה פעמים ע"י משמוש היד נולדו בו נימורים וכדומה, כיון שבאו ע"י מצותו זהו הודו והדרו, ומכל שכן שיש לדקדק שיהיו נקי מכל חשש איסור.

ועיין בלשון קדשו של רשכבה"ג הר"ר יונתן אייכשיץ ז"ל בספרו אורים ותומים (חו"מ סי' ס"ז סק"א) שכל דבריו בוערים כגחלי אש, כגודל החיוב שיש לנו בני חוץ לארץ להזהר בכל דבר שיש לו שייכות עם קדושת שביעית, עיי"ש, וידוע לכל כמה מסר נפשו אותו צדיק מרן זצוק"ל על דבר זה, עכ"ל בשו"ת מנחם משיב.

*

כמה גדולי ישראל שדרו בארץ ישראל, החמירו בלולב שנוהג קדושת שביעית

כבר הבאתי במכתבי הראשון משו"ת ציץ הקודש שחגה"ק רבי יושע לייב דיסקין זצ"ל, וכ"כ בספר תורת הארץ לחגה"ק ר' משה קליערס זצ"ל אב"ד טבריא יצ"ו, שבלולב שייך קדושת שביעית..

ובשו"ת אז נדברו ח"ד סי' נ"ז כתב וז"ל, שהדבר ידוע שהחזון איש החמיר, ונהניג להחמיר בזה, וכן כתב הגר"ח גריינמן שליט"א במכתב שנהגו להחמיר בזה, עכ"ל בשו"ת אז נדברו. ועע"ש שמבאר באריכות ששיטות רוב הראשונים שנוהג בלולב קדושת שביעית.

עוד כתב שם בהמשך דבריו וז"ל, סוף דבר מה שכתבתי בספר הלכות שביעית אינו חומרא יתירה, אלא דינא דגמרא מפורש מוסכם ע"פ פוסקים ראשונים ואחרונים להחמיר, ואין לזוז כמלא הנימא מסיכום ההלכה שבקונטרס ארבעה מינים: ולולב וכו' יש בו קדושת שביעית, יש אומרים שאין קדושת שביעית בלולב ודינו כעצים, ואין לסמוך על זה אלא בשעת הדחק, ועיקר כהאומרים שיש קדושת שביעית בלולב.

ובשעת הדחק נכון להשתדל עכ"פ להשיג לולב שיש בו עוד צירופי ספיקות להקל, וכגון ממקומות שהם ספק אם נכללו בגבול ארץ ישראל, ואם גם זה אין להשיג יש ליקח לולבין מקרקעות ארץ ישראל שהם של עכו"ם. עכ"ל בשו"ת אז נדברו שם.

בספרי האשל ברמה לולבי שביעית (דף ל"ג) העתקתי התשובה שקבלתי מאת הגאון האדיר המפורסם רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, שציין לספרו דרך אמונה (פרק ח' משמיטה הלכה י"א אות פ"ו) בביאור הלכה שם, בשם החזון איש זצ"ל, ומכל מקום למעשה החמיר בזה מרן לעצמו ולא רצה ליטול לולב ממשומר (כדרכו להחמיר לעצמו במשומר), וגם לא לקנות לולב משום איסור סחורה, רק ליטול מהמופקר, עכ"ל בביאור הלכה שם.

ובזכות שמירת שביעית כהלכתה נזכה לכוח"ט ולשנת גאולה וישועה בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

הק' אברהם לויפער
אבדק"ק דאראג